

Ifj. JANOWSZKY SÁNDOR
agrármérnök – tanár
gyakorlati oktatásvezető
Kossuth Lajos Közoktatási Intézmény
Orosháza

A hazai szakképzés távlatai, a fejlesztési stratégia néhány kérdése

A szakképzés nemcsak hazánkban, de szinte a világ legtöbb országában is igen komoly átalakuláson megy keresztül. Legfontosabb feladatnak tekintik mindenütt az újszerű kihívások felismerését és a hatékony alkalmazkodási formák kialakulásának elősegítését. Hazánkban is a fentiek figyelembevételével készítette el a kormány a szakképzés fejlesztési stratégiáját, amelynek alapja a szaktanárok, szakmai szervezetek, kamarák és a közvélemény javaslatainak, véleményének kikérésén alapul.

*„A magyar gazdaság nemzetközi versenyképessége növelésének, a fenntartható gazdasági fejlődés biztosításának elengedhetetlen feltétele a magas színvonalú szakképzés, amely az egyén képességeinek kibontakoztatásával, a fiatalok sikeres életpályára való felkészítésével, a felnőttek számára pedig a szakmai karrierjük fenntartásához, illetve a hiányzó szakmai ismeretek megszerzéséhez szükséges tudás biztosításával szolgálja az állampolgárok jólétének növekedését. Hazánk fejlődésének egyik legjelentősebb erőforrása a szakmailag jól felkészült munkavállaló. A Kormány a XXI. századi felgyorsult fejlődés lehetőségeinek valóra váltása – a humán erőforrás fejlesztése, a lakosság szakmai képzettségének növelése – érdekében alkotta meg a szakképzés-fejlesztési stratégiát.”**

A cél olyan nemzeti fejlesztési program kidolgozása volt, amely minden esetben igazodik a hazai munkaerőpiac elvárásaihoz, ugyanakkor figyelembe veszi az Európai Unió oktatásra és képzésre vonatkozó közös kezdeményezéseit.

A rendszerváltás óta eltelt időszakban két alkalommal készült fejlesztési stratégia, amely jó lehetőséget adott a helyzetértékelésre, az egységes érdekek és célok megfogalmazására.

A fejlesztési stratégia főbb céljai:

- a gazdaság versenyképességének növelése,
- a hatékonyság javítása,
- a mobilitás növelése,
- a regionalitás erősítése,
- az információs tájékoztatás javítása.

Az EU és benne hazánk várható gazdasági és technikai fejlődése elengedhetlenné teszi az egész életen át tartó tanulást. Ezt figyelembe véve a stratégia kiemelten támogatja az alapkészségek fejlesztésén túlmenően a kulcskompetenciák, különösen a munkaerőpiac által megkövetelt készségek kiművelését, a kommunikációs készségek fejlesztésével egyetemlegesen.

Azt hiszem, a szakképzésben dolgozók valamennyien elfogadják, hogy a mai szakmastruktúra csak részben felel meg hazánk gazdasági elvárásainak. Ezt látva megalakultak a szakmacsoportok az Országos Képzési Jegyzékben, és ezzel egyidőben létrejöttek olyan szak-

* 1057/2005. (V. 31.) Korm. Határozat a szakképzés-fejlesztési stratégia végrehajtásához szükséges intézkedésekről.

értői bizottságok, amelyek az adott szakmacsoportba tartozó szakképesítéseket, munkaerőpiaci igényeit is figyelemmel kíséri, és folyamatosan végzi ezek felülvizsgálatát. A vizsgáztatási követelményrendszer átláthatóbbá, hozzáférhetőbbé tette a szakképzést, mintegy megteremtve ezzel az alapokat egy korszerűbb minőségbiztosítási rendszer kiépítéséhez. A transzparencia a végzettségek kölcsönös elismerésében nyilvánul meg, amely a diákok mobilitásának megkönnyítését szolgálja.

Olyan tanulási helyzeteket kell létrehozni, amelyben a kibontakozó személyiség hasznosnak érzi magát. Ezért tanítványainknak azonnali visszajelzést kell kapniuk végzett munkájukról, de még az adott hozzáállás fokáról is. A szervezett elméleti, gyakorlati oktatás során fokozatosan szerepet kell kapniuk önállósodási törekvéseik kibontakoztatásához, amely lehetőséget adhat az esetleges tervező munkához, a végrehajtás folyamatához. Az így végzendő oktatási tevékenység jelenlegi formájában ma még nehezen, vagy csak részben valósítható meg.

E fenti tény a figyelem előterébe állítja a szakképzéssel foglalkozók cselekvési kompetenciájának fejlesztését (módszertani felkészültség, szociális tájékozottság, szakoktatói tudás, ismeretátadó képesség). A szakképzésben – még egy jó ideig – jelentős mozgásteret kell hagynunk a hátránykompenzáló profilnak megfelelő sajátos feladatok megoldásához, illetve az egyéni fejlesztési feladatok ellátásához. Azt a tudást, képességet, készséget kell kialakítani, amely a munkaerőpiaci érvényesüléshez szükséges. Az elméleti ismeretközvetítő oktatás túlsúlyát célszerű az aktív tanulói részvétel, a gyakorlati tapasztalatszerzés javára megváltoztatni. A *pedagógus* szó itt nem előadó és számonkérő, hanem segítő munkatárs, aki képes a tanuló motivációjának fenntartására, képességeinek felismerésére, előnyös tulajdonságainak erősítésére, a negatívumok korrigálására.

A fejlesztés másik fontos része a felnőttképzés és a hozzá kapcsolódó távoktatás módszertani fejlesztése, technikai és tananyagháttérének megteremtése. A mobilitás érdekében olyan programok kidolgozása vált szükségessé, amelyek a felnőttek számára is piacképes szakképesítés megszerzését teszik lehetővé. Ezt segíti napjainkban az oktatásban mind jobban szerepet kérő elektronikus (e-learning bázisú) felnőttképzés is.

Az átjárhatóságot mind a magyar képzésen belül, mind pedig a nemzetek között biztosítani kell. Szerencsés lenne az Europass rendszer mielőbbi gyakorlattá tétele, amely kiegészítő információt nyújtana a munkaadók számára a megcélzott bizonyítvány megszerzésének kritériumairól, mintegy ezzel is segítve a bizonyítványok kölcsönös elismerését.

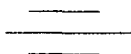
A hazai közoktatásban és ezen belül az iskolai rendszerű szakképzésben elengedhetetlenül szükséges a korszerű minőségfejlesztési, valamint a ráépülő minőségirányítási keretrendszer kiépítése. Ennek egyik része az intézményfejlesztő rendszer megvalósítása. A második fontos terület a mérési, értékelési rendszer továbbfejlesztése; a harmadik összetevő a köz- és felsőoktatási intézmények minőségirányítási rendszereinek a felnőttképzési tevékenységre való kiterjesztése.

Napjainkban, a magyar és nemzetközi munkaerőpiacon zajló változások időszakában, gyorsuló ütemben alakul át a szakképzéssel kapcsolatos társadalmi felfogás. Időszerű és szükségesszerű kérdés a munkerő minősége, mely meghatározója a technológiai fejlődésnek és a termelés hatékonyságának.

Ebben a világban, ahol élünk, a képzés szerepe egyre inkább meghatározó. Ezért az oktatási rendszerben olyan tudásra kell szert tenniük diákjainknak, amely képessé teszi őket az alkalmazkodásra jelenünk információs társadalmának feltételeihez.

IRODALOM

1. Esélyteremtés az oktatásban a hátrányos helyzetű fiatalok felzárkóztatására. A *Nemzeti Szakképzési Intézetben 2001. október 25-26-án rendezett nemzetközi konferencia anyaga*. Kiadó: NSZI, pp. 8-30.
2. Kerékygártó László: Tények és lehetőségek a szakképzésben. NSZI, pp. 9-10, 2003
3. Köznevelés: Jelentés a magyar közoktatásról. 56. évf., 36. szám, pp. 17-18.
4. <http://aula.oki.hu> – Új Pedagógiai Szemle, 2005. január
5. Magyar Köztársaság Kormánya: Szakképzés-fejlesztési Stratégia 2005–2013. Oktatási Minisztérium és Foglalkoztatáspolitikai és Munkügyi Minisztérium 2004.

SZERZŐINK, MUNKATÁRSAINK FIGYELMÉBE!

Tisztelettel kérjük szerzőinket, hogy kéziratukat a szerkesztőség címére küldjék: 6725 Szeged, Hattyas sor 10. A borítékra feltétlenül írják rá, hogy *kézirat*. Csak „gépelt”, 8–10 lapnál nem nagyobb terjedelmű kéziratokat fogadunk el. A kéziratot jól áttekinthető kettes sortávolsággal, normál géppapíron, a „gépelési hibák” gondos javításával, a felhasznált szakirodalom pontos feltüntetésével (szerző, cím, hely, kiadó, lapszám) kérjük. A közérthetőség megkívánja azt is, hogy az elkerülhetetlen idegen szakkifejezések magyar megfelelőéséről, értelmezéséről se feledkezzünk meg. Kérésünk az is, hogy a szövegbe iktatott rajzos, ábrás, illusztrációs megoldásoktól lehetőleg tekintsünk el.

Azoktól a szerzőktől, akik megfelelő feltételekkel rendelkeznek, számítógéppel írt kéziratot kérünk lemezen és nyomtatva is.

Nagyon fontos, hogy külön lapra írják föl *beosztásukat, munkahelyük, iskolájuk pontos nevét, helyét, valamint irányítószám lakcímüket*.

Felhívjuk továbbá szerzőink figyelmét, hogy másodközlésre nem vállalkozunk. Szerkesztőségünknel is érvényes az az általános gyakorlat, hogy kéziratot nem őrzünk meg és nem is küldünk vissza.